



Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc.delning@regeringskansliet.se

Handläggare

LL-HL
Anna Jansson

Datum

2024-10-09

Vårt ärendenummer

02802-2024

Ert ärendenummer

S2024/01352

Remiss av departementspromemoria Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (Ds 2024:16)

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslagen i “Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra” Ds 2024:16, men bedömer att det finns behov av en uppgiftsskyldighet i förhållande till myndigheten baserat på det uppdrag som Folkhälsomyndigheten har i att ge förslag på modell för uppföljning och utvärdering avseende fritidskortets effekter på folkhälsan för barn och unga.

Fritidskortet ska bidra till att stärka förutsättningarna för barn att uppleva en aktiv och meningsfull fritid och i förlängningen främja barns hälsa. Det finns betydande ojämlikheter vad gäller nyttjandet av fritidsaktivitet i Sverige idag. Det är därför av yttersta vikt att det finns förutsättningar för myndigheten att löpande följa upp och utvärdera Fritidskortets effekter på folkhälsan för barn och unga, inklusive att löpande följa upp kännedom om Fritidskortet utifrån de kommunikationsinsatser som görs samt följa upp utbudets potentiella inverkan på deltagande i fritidsaktiviteter. För detta behövs att Folkhälsomyndigheten får ta del av personuppgifter, i vissa fall känsliga personuppgifter och sådana personuppgifter som rör extra skyddsvärda grupper enligt dataskyddsförordningen (GDPR), som skyddas av sekretess på E-hälsomyndigheten och Försäkringskassan.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

Behandling av personuppgifter med anledning av uppföljning och utvärdering av fritidskortet

Inledningsvis vill Folkhälsomyndigheten särskilt lyfta den integritetsanalys som utredningen har gjort gällande kartläggningen av de rättsliga förutsättningarna för E-hälsomyndighetens personuppgiftsbehandling. Det är Folkhälsomyndighetens bedömning att en sådan integritetsanalys även behöver omfatta Folkhälsomyndighetens behandling av personuppgifter.

För att Folkhälsomyndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag om uppföljning och utvärdering av Fritidskortet på ett ändamålsenligt sätt bedömer myndigheten att det är avgörande att Folkhälsomyndigheten får ta del av personuppgifter, inklusive i vissa fall känsliga personuppgifter och sådana personuppgifter som rör extra skyddsvärda grupper, exempelvis barn, enligt GDPR. Personuppgifter möjliggör en rad analyser och slutsatser som data på andra nivåer, exempelvis sammanslagna uppgifter om grupper av barn, inte ger utrymme för. Personuppgifter avser i sammanhanget uppgifter om barnets och/eller vårdnadshavarens personnummer, samt uppgifter om hushållet mottagit bostadsbidrag. Med behandling av personuppgifter menas här insamling, registrering, lagring, och bearbetning av uppgifter. Personuppgifter som barnens ålder och kön (utifrån personnummer) möjliggör även beskrivningar av hur fritidskortet nyttjats över köns- och åldersgränserna.

För att erhålla en bild över nyttjandet av Fritidskortet i olika geografiska områden är behandling av personuppgifter en grundläggande förutsättning. Genom att koppla personuppgifter till regionala statistikområden (RegSo) erhålls ett indirekt mått på områden med olika andel socioekonomiskt utsatta hushåll. Här avses de personuppgifter som registreras i E-hälsomyndighetens digitala tjänst för utbetalningar av fritidskort (personnummer för barn och/eller vårdnadshavare).

Bland frågor om nyttjande som kan följas upp genom behandling av personuppgifter finns om hur stor andel av barn med rätt till det allmänna respektive särskilda fritidskortet har nyttjat det i olika geografiska områden. Frågan kan endast besvaras genom att myndigheten får tillgång till personuppgifter, i form av personnummer. En möjlig väg för Folkhälsomyndigheten att genomföra denna typ av analys är att personnummer för barn som nyttjat kortet skickas från E-hälsomyndigheten till SCB som fördelar data på regionala statistikområden (RegSo). Personnummer för totala antalet barn som är berättigade ett allmänt fritidskort, samt en fördelning på regionala statistikområden (RegSo), hämtas från SCB:s register över totalbefolkningen. Personnummer för totala antalet barn som är berättigade det särskilda fritidskortet skickas från Försäkringskassan till SCB, som även fördelar uppgifterna på regionala statistikområden (RegSo). Data från SCB till Folkhälsomyndigheten redovisas på kön, ålder och regionala statistikområden (RegSo).

En annan fråga handlar om nyttjandegrad i relation till utbudet av fritidsaktiviteter i det aktuella närområdet. Frågan kan besvaras genom tillgång till personuppgifter för vårdnadshavare eller barn (postadress, via personnummer från E-hälsomyndigheten) samt information om utförarorganisationernas postort från Försäkringskassans utförarregister. Detta ger en möjlighet att värdera utbudets potentiella inverkan på barnets deltagande i fritidsaktiviteter, vid sidan av de ekonomiska hinder som fritidskortet avser att minska. Uppgifter om nyttjandegrad för olika kategorier av fritidsaktiviteter (idrott, friluftsliv, kultur, annat föreningsliv) är också relevant för analys av utbudets inverkan på nyttjandet. Då uppgifter om utförarens postort och kategori av fritidsaktivitet ej inkluderas i

Försäkringskassans utförrregister ser Folkhälsomyndigheten skäl att utöka Försäkringskassans uppdrag till att inkludera dessa uppgifter i utförrregistret.

Folkhälsomyndigheten bedömer att uppföljning och utvärdering baserad på andra typer av data än de som anges ovan, exempelvis sammanslagna uppgifter om grupper av barn, begränsar möjligheterna till en rad analyser och slutsatser om centrala förutsättningar för ett framgångsrikt fritidskort.

Ändamålsbestämmelser

I promemorian föreslås en reglering i 5–7 §§ lagen om fritidskort som anger att uppgifter som samlats in av E-hälsomyndigheten för ett primärt ändamål kan behandlas för andra sekundära ändamål så länge det sekundära ändamålet inte strider mot det primära.

Folkhälsomyndigheten behandlar personuppgifter inom ramen för sitt uppdrag med stöd av folkhälsoundantaget i art 9.2i eller artikel 9.2j om statistikändamål. Dessa ändamål skulle med det förslag som nu ligger kunna vara sekundära ändamål. Det är dock inte helt tydligt huruvida dessa båda ändamål är i linje med det primära.

Offentlighets- och sekretessfrågor

I promemorian redogörs för informationsöverföringen mellan E-hälsomyndighetens och Försäkringskassan genom införandet av en uppgiftsskyldighet mellan myndigheterna. Förslaget innebär att det inte behöver införas ytterligare sekretessbestämmelser eller undantag från sekretess för uppgifter i ärenden enligt den föreslagna lagen om fritidskort. Det saknas dock en redogörelse för informationsöverföring mellan Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan och E-hälsomyndigheten. Vidare nämns att det inte behöver införas ytterligare sekretessbestämmelser eller undantag från sekretess för uppgifter i ärenden enligt den föreslagna lagen om fritidskort.

E-hälsomyndigheten har precis som Folkhälsomyndigheten en avgränsad statistikverksamhet, där uppgifter skyddas av absolut sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Den absoluta sekretessen kan brytas i vissa undantagsfall, t.ex. om uppgifterna behövs för forsknings- eller statistikändamål.

Generalklausul

I promemorian redogörs för generalklausulen enligt 10 kap. 27 § OSL som en möjlig väg för E-hälsomyndigheten att lämna ut uppgifter till Folkhälsomyndigheten. För att en uppgift ska kunna lämnas ut med stöd av generalklausulen krävs att det vid en intresseavvägning är uppenbart att intresset av att lämna ut uppgiften har företräde framför skyddsintresset. Det är tydligt i förarbetena till denna bestämmelse att generalklausulen bara gäller vid enstaka utlämnanden, inte för rutinmässiga utlämnanden.

Folkhälsomyndigheten bedömer att generalklausulen är alltför snäv, och inte tillämpbar, i förhållande till det behov som myndigheten har av kontinuerligt

uppgiftsutbyte för att utföra sitt uppdrag på ett effektivt sätt. Generalklausulen får av den anledningen anses inte vara tillräcklig.

En uppgiftsskyldighet i förhållande till Folkhälsomyndigheten

Mot bakgrund av det ovan nämnda är det därför nödvändigt att det införs en uppgiftsskyldighet för Försäkringskassan och E-hälsomyndigheten att lämna nödvändiga uppgifter till Folkhälsomyndigheten.

Risk för icke-önskvärda konsekvenser

I uppdraget framgår att *”Fritidskortet ska ge barn och unga ökad tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv, och att särskilt barn och unga från socioekonomiskt utsatta hushåll ska få utökade möjligheter att delta i fritidsaktiviteter”*. Uppdraget anger också att Fritidskortet ska differentieras beloppsmässigt utifrån socioekonomisk utsatthet. Försäkringskassan föreslår i sin delredovisning från maj 2023 (FK 2023/009406) att kriteriet för detta är *”att ett barn bott i ett hushåll som mottagit bostadsbidrag under föregående år”*. Vi delar Försäkringskassans beskrivning av troliga konfliktsituationer till följd av fördelningskriteriet, och ser även risker att särskilda barngrupper i socioekonomisk utsatthet exkluderas, exempelvis barn som lever gömda, pappers- eller bostadslösa (som oavsett fördelningskriterium är svårnådda). Förslaget är även problematiskt utifrån ett känt underutnyttjande av bostadsbidraget (SOU 2021:101). Kopplat till Fritidskortet betyder detta att en viss andel barn i hushåll med större ekonomiskt behov erhåller det lägre bidragsbeloppet för att delta i fritidsaktiviteter, vilket i förlängningen riskerar att bidra till ökad ojämlikhet i målgruppen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Olivia Wigzell. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Anna Maria Böök samt biträdande chefsjuristen Bo Granath deltagit. Enhetschefen Anna Jansson har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Anna Jansson